

VIII Национална конференция по изборни системи
5-6 декември 2019, София

Недействителният вот

М. КОНСТАНТИНОВ (ИО АД), А. СТАНЕВ (ИО АД),
Ю. ПАВЛОВ (ЦАМ)

Норми за недействителен вот

1. Норма според IDEA

The International Institute for Democracy and Electoral Assistance

2-4 %

2. Норма в Европа

1-2 %

3. Норма в Германия

до 1,6 %

Избори за НП (9 броя) : 1991, 1994, 1997, 2001, 2005, 2009, 2013, 2014 и 2019

1. Източници на хартия и на технически носител:

Бюлетините на ЦИК за всички избори

2. Източници в интернет:

за 1991, 1994, 1997 и 2001: на math.bas.bg/izbori/ (проблемни)

за 2005, 2009, 2013, 2014 и 2017: на portal.cik.bg

3. Обобщени данни: в Уикипедия

4. **НВ:** от 1,0 % (1997) до 6,2 % (2014)

Избори за ПВПР (6 x 2 броя): 1992, 1996, 2001, 2006, 2011 и 2016

1. Източници на хартия и на технически носител:

Бюлетините на ЦИК за всички избори

2. Източници в интернет:

за 1992, 1996 и 2001: на math.bas.bg/izbori/(проблемни)

за 2006, 2011 и 2016: на portal.cik.bg

3. Обобщени данни: в Уикипедия

4. НВ: от 2,7 % (2006) до 6,4 % (2011) (1 % за 2001?)

Избори за ЧЕПРБ (4 броя): 2007, 2009, 2014 и 2019

1. Източници на хартия и на технически носител:

Бюлетините на ЦИК за всички избори

2. Източници в интернет:

portal.cik.bg

3. Обобщени данни: в Уикипедия

4. НВ: от 1,0 % (2007, 2009) до 5,2 % (2014)

Местни избори (8 x 2 броя): 1991, 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015 и 2019

1. *Източници на хартия и на технически носител:*

за 1991 – няма

за 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015 и 2019 – Бюлетините на ЦИК

2. *Източници в интернет:*

за 1991, 1995 и 1999 – няма

за 2003, 2007, 2011, 2015 и 2019 – на portal.cik.bg;

3. *Обобщени данни:* в Уикипедия

Местни избори 1991, 1995, 1999

1991 – няма достоверни данни за анализ

1995 – НВ не е анализиран

1999 – НВ за ОС е над 30% (!). ПЪЛНА КАТАСТРОФА (!)

Анализ на причините

Местни избори 2003

Няма преференции, няма кметове на райони (КР)

- НВ общо **1 165 068** от 7 785 486, или 15,0 %
- НВ за КО и КК 578 796 от 4 514 900, или 12,8 %
- НВ за ОС 586 272 от **3 270 586**, или 17,9 %

НВ включват и намерените в урните празни пликкове!

Местни избори 2007

Няма преференции, има КР

- НВ общо **649 228** от 8 766 655, или 7,4 %
- НВ за кметове 369 524 от 5 328 247, или 6,9 %
- НВ за ОС 279 704 от **3 438 763**, или 8,1 %

1. НВ нараства двойно спрямо 2003 и е много над нормата на IDEA

2. Никой не се впечатли

Местни избори 2011

Няма преференции, няма КР

- НВ общо 464 100 от 8 095 425, или 5,7 %
- НВ за кметове 245 655 от 4 561 634, или 5,4 %
- НВ за ОС 218 445 от **3 533 791**, или 6,2 %

НВ пада спрямо 2007, но още е над нормата на IDEA

Местни избори 2015

Има преференции, има КР

- НВ общо **734 586** от 8 404 514, или **8,7 %**
- НВ за кметове **270 891** от 5 106 993, или **5,3 %**
- НВ за ОС **463 695** от **3 297 521**, или **14,1 %**

1. НВ общо се увеличи 1,5 пъти, а при ОС 2,3 пъти спрямо 2011

2. НВ за кметове се намали малко спрямо 2011

3. Никой не се впечатли (НВ от 735 хиляди гласа!), а имаше защо

Местни избори 2019

Има преференции, има КР

- НВ общо **660 116** от 7 761 421, или **8,5 %**
- НВ за кметове **194 039** от 4 672 378, или **4,2 %**
- НВ за ОС **466 077** от **3 089 040**, или **15,1 %**

1. НВ общо се увеличи 1,5 пъти, а при ОС 2,4 пъти спрямо 2011

2. Само НВ за кметове е близо до нормата на IDEА

3. Всички много се впечатлиха (НВ 660 хил.). Някои доста лъгаха

Местни избори 2019 – декомпозиция НВ

НВ по области – 15,1 %

Екстремуми:

Max		Min	
Област Разград	20,1 %	Област Кърджали	14,0 %
Област Монтана	20,7 %	Област Варна	11,5 %
Област Видин	<u>23,1 %</u>	Област София-град	<u>5,2 %</u>

Обобщени данни за МИ 2003 - 2019

	2003*	2007	2011	<u>2015-п</u>	<u>2019-п</u>
Гласове (млн.)	3,27	3,44	<u>3,53</u>	3,30	3,09
НВ общо	15,0 %	7,4 %	5,7 %	<u>8,7 %</u>	8,5 %
НВ кметове	12,8 %	<u>6,9 %</u>	5,4 %	5,3 %	4,2 %
НВ ОС	17,9 %	8,1 %	6,2 %	14,1 %	<u>15,1 %</u>

* Към НВ са добавени и празните пликове, намерени в урните. Реално сгрешените бюлетини са 3 % - 5 %

При въвеждането на преференции НВ за ОС скача 2-3 пъти!

Хипотези за НВ при ОС за МИ 2015 и 2019

За МИ 2015 и 2019 НВ скача с 50 % общо и със 140 % при ОС спрямо 2011, а за кметове се запазва. Защо?

- 1. Избирателят не смята вота за ОС за важен и пуска празен (недействителен) глас. Защо обаче до 2011 вкл. не прави това (с изключение на ужасната 1999)?*
- 2. Избирателят отбелязва преференция, но не отбелязва партия, или отбелязва «странни» преференции. Защо обаче не прави това при парламентарни и евроизбори?*
- 3. Действат засилени критерии за недействителност на вота*

Така не бива. Но какво да се прави?

НВ от 14-15 % за ОС е абсурд, в някои общини той е даже 35 %.

Следователно налице е емблематичната за руската душевност констатация „Так больше жить нельзя“. Тук всички сме съгласни. Следва обаче въпросът „А что делать?“

Ами, нека отворим чувалите в някои секции с висок НВ за ОС – може пък нещо да ни хрумне

Последен 17-ти слайд

Благодарим за вниманието!

